

**Tłumaczenie terminologii
MeSH
okiem tłumacza**

Małgorzata Sieradzka-Fleituch

Wstęp

Nie da się prawidłowo przetłumaczyć pojęcia, którego się nie rozumie, konieczne jest przede wszystkim zapoznanie się ze Scope Note i miejscem tłumaczonego pojęcia w drzewie lub w drzewach

Źródła terminologii biomedycznej w języku polskim

Tradycyjne słowniki są na ogół mało dokładne,
przestarzałe i mało użyteczne

Głównym źródłem słownictwa powinny być
publikacje naukowe

Wikipedia

Największy na świecie korpus tekstów paralelnych

Nierówny poziom haseł, konieczność szybkiej oceny wiarygodności: jakości i liczby cytowanych artykułów naukowych i linków do uznanych baz danych

Porównanie linków i bibliografii przykładowych haseł Wikipedii w wersji polskiej i angielskiej

[Mukowiscydoza](#)

[Acyklowir](#)

[Polimeryzacja](#)

Przypadki wandalizmu

Polska Bibliografia Lekarska

PBL

PBL obejmuje tytuły i streszczenia artykułów, pełnych tekstów trzeba szukać gdzie indziej

W PBL znaleźć można naturalny język lekarzy, co nie znaczy, że zawsze prawidłowy

Starsze artykuły nie zawsze mają tytuł i streszczenie po angielsku, GBL uzupełnia je umieszczając swoje wersje angielskie w nawiasach []

Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych

<http://rcin.org.pl/dlibra>

Ogólnodostępne, multidyscyplinarne repozytorium złożone ze zdigitalizowanych materiałów archiwalnych, publikacji naukowych oraz dokumentacji badań kilkudziesięciu polskich instytutów naukowych oraz ich bibliotek.

Pełne teksty czasopism przeszukiwane przez Google

Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych

<http://rcin.org.pl/dlibra>

„Postępy Biochemii” są kwartalnikiem Polskiego
Towarzystwa Biochemicznego

Nazewnictwo biochemiczne stosowane w
Postęпах Biochemii należy traktować jako
obowiązujące



ELSEVIER
Scopus

Scopus

Największa na świecie baza publikacji recenzowanych, obejmuje wszystkie gałęzie wiedzy

Zawiera w sobie Medline i wiele innych baz dziedzinowych

Znakomita wyszukiwarka, przydatna dla tłumacza

Baza tworzona przez lekarzy i redaktorów z całego świata – najlepszych specjalistów w swoich dziedzinach.

Opracowania tematyczne przypominają podręcznik

Niezbyt dobra wyszukiwarka

Tłumaczowi umożliwia szybkie zorientowanie się w nowym zagadnieniu przy użyciu materiałów dla pacjentów zredagowanych na dwóch poziomach: “The Basics” i “Beyond the Basics” (wolny dostęp)

Klasyfikacje medyczne WHO: ICD, ICF, ICNP

Systemy kodowania chorób oraz procedur diagnostycznych i terapeutycznych dla celów statystycznych i finansowych

<https://rsk3.ezdrowie.gov.pl/>

Klasyfikacje medyczne WHO: ICD-10

Klasyfikacja chorób **ICD-10**

<https://stat.gov.pl/Klasyfikacje/doc/icd10/pdf/ICD10TomI.pdf> (2008)

<https://remedium.md/icd10/>

Klasyfikacje medyczne WHO: ICD-9-CM

Klasyfikacja procedur medycznych **ICD-9-CM**

<https://www.nfz.gov.pl/dla-swiadczeniodawcy/slowniki/pliki-icd-9-pl/>

(NFZ)

Klasyfikacje medyczne WHO: ICF

**ICF - Międzynarodowa Klasyfikacja
Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia**

Klasyfikacje medyczne WHO: ICNP

ICNP – Międzynarodowa Klasyfikacja Praktyki
Pielęgniarskiej

Brak wersji polskiej na stronach gov.pl

https://www.icn.ch/sites/default/files/inline-files/icnp-polski_translation.pdf

Kod: 10039542 IC

ICNP-EN: Advocating for Breastfeeding

ICNP-PL: Adwokatura dla karmiącej piersią

Terminologia farmaceutyczna

Filipiak Krzysztof J.: Polskie nazewnictwo leków - bałagan trwa... Chor. Serca Naczyń, 2006: 3 (1) s.52-57.

Filipiak Krzysztof J., Niewada Maciej, Meszaros Józef: Zasady tworzenia polskiego nazewnictwa leków kardiologicznych. Pol. Prz. Kardiol., 2000: 2 (1) s.71-75

Baza aktów prawnych Unii Europejskiej

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>



EUR-Lex

Ogólnodostępna baza prowadzona we wszystkich językach unijnych.

Umożliwia porównywanie tej samej treści w dwóch lub więcej językach.

Tłumaczenia wykonywane przez tłumaczy o wysokich kwalifikacjach

Linguee

<https://www.linguee.com/>

Linguee udostępnia teksty równoległe w kilkunastu językach, porównywanie parami.

Baza zawiera dokumentację unijną i oficjalne teksty różnych instytucji, w tym rządowe różnych krajów.

Uwagi do tłumaczenia

Tłumaczenie całych drzew po kolei

- Pregnancy, Ectopic [C12.050.703.733]
 - Pregnancy, Abdominal [C12.050.703.733.536]
 - Pregnancy, Angular [C12.050.703.733.619]
 - Pregnancy, Cornual [C12.050.703.733.640]
 - Pregnancy, Heterotopic [C12.050.703.733.650]
 - Pregnancy, Ovarian [C12.050.703.733.661]
 - Pregnancy, Tubal [C12.050.703.733.703]
 - Pregnancy, Interstitial [C12.050.703.733.703.500]

Uwagi do tłumaczenia

Korzystanie z właściwego źródła słownictwa

Tytuł oryginału: Ocena zastosowania **lasera typu excimer** w leczeniu stanów zapalnych rogówki oraz skrzydlików.

Tytuł angielski: Evaluation of the application of excimer laser in treatment of keratitis and pterygium.

Autorzy: Gierek-Łapińska Ariadna, Gierek-Kalicka Stanisława, Formińska-Kapuścik Maria

Źródło: Klin. Oczna 1992: 94 (7/8) s.199-200.

Prawidłowo powinno być „**laser ekscymerowy**”. Termin używany już w latach 60. XX wieku, ale przez fizyków.

Uwagi do tłumaczenia

Nazwy własne w hasłach MeSH

Wirus Epsteina i Barr

Zespół Guillaina i Barrégo

Choroba z Lyme

Wirus Marburg

Wirus Ebola

Wirus Zachodniego Nilu

Uwagi do tłumaczenia

Nie zawsze należy tłumaczyć całe nazwy

Polycomb

Southern blot – DNA

Western blot - białka

Eastern blot – modyfikacje białek

Nothern blot – RNA

Mycobacterium

Uwagi do tłumaczenia

Konieczność rozumienia hasła

Polyisoprenyl Phosphate Sugars

Przetłumaczono jako (w dodatku literówka):

Estry fosforanowo-poliizofrenylowe cukrów

Estry fosforanowo-izofrenoidowe cukrów

Powinno być:

Estry fosforanowe poliizoprenyłu związane z cukrami

Polyisoprenyl Phosphate Monosaccharides

Przetłumaczono jako:

Monosacharydy fosforanowo-poliizofrenylowe

Powinno być:

Fosforany izoprenoidów związane z monosacharydami

Uwagi do tłumaczenia

Błędne nazwy będące w powszechnym użyciu

Escherichia coli O157 (**0157**)

Escherichia coli O104 (**0157**)

coli O157 AND bakteria – Google 4 460

coli **0157** AND bakteria – Google 8 400

coli O157 AND bacteria – Google 1 380 000

coli **0157** AND bacteria – Google 266 000

Uwagi do tłumaczenia

False friends

Wersja angielska	Wersja polska błędna	Wersja polska prawidłowa
Phosphoranes	Fosforany	Związki fosforu pięciowartościowego
Industrial Arts	Projektowanie przemysłowe Sztuka industrialna	Wychowanie techniczne
Technique	Technika	Metoda
Technology	Technologia	Technika, Technologia

Uwagi do tłumaczenia

Liczba wariantów (1)

Perforator Flap

Flap, Perforator

Flaps, Perforator

Perforator Flaps

Płaty na perforatorach

Płaty perforatorowe

Płaty tkankowe na perforatorach

Płaty unaczynione przez perforatory

Płaty oparte na perforatorach

Płat na perforatorze

Płat perforatorowy

Płat tkankowy na perforatorze

Płat unaczyniony przez perforator

Płat oparty na perforatorze

Uwagi do tłumaczenia

Liczba wariantów (2)

Paraneoplastic Syndromes, Ocular

Ocular Paraneoplastic Syndrome
Ocular Paraneoplastic Syndromes
Paraneoplastic Syndrome, Ocular
Syndrome, Ocular Paraneoplastic
Syndromes, Ocular Paraneoplastic
Paraneoplastic Diseases, Ocular
Disease, Ocular Paraneoplastic
Diseases, Ocular Paraneoplastic
Ocular Paraneoplastic Disease
Ocular Paraneoplastic Diseases
Paraneoplastic Disease, Ocular

Zespoły paranowotworowe okulistyczne

Zespół paranowotworowy okulistyczny
Zespół paraneoplastyczny okulistyczny
Choroby paranowotworowe okulistyczne
Choroby paraneoplastyczne okulistyczne
Choroba paranowotworowa okulistyczna
Choroba paraneoplastyczna okulistyczna
Choroby paranowotworowe oczu
Choroby paraneoplastyczne oczu
Zespoły paranowotworowe oczu
Zespoły paraneoplastyczne oczu
Choroba paranowotworowa oczu
Choroba paraneoplastyczna oczu
Zespół paranowotworowy oczu
Zespół paraneoplastyczny oczu

Uwagi do tłumaczenia

Liczba wariantów (2-cd)

Okulistyczne zespoły paranowotworowe
Okulistyczny zespół paranowotworowy
Paranowotworowe zespoły okulistyczne
Paranowotworowy zespół okulistyczny
Zespoły paraneoplastyczne okulistyczne
Okulistyczne zespoły paraneoplastyczne
Okulistyczny zespół paraneoplastyczny
Paraneoplastyczne zespoły okulistyczne
Paraneoplastyczny zespół okulistyczny
Okulistyczne choroby paranowotworowe
Okulistyczna choroba paranowotworowa
Paranowotworowe choroby okulistyczne
Paranowotworowa choroba okulistyczna
Okulistyczne choroby paraneoplastyczne

Okulistyczna choroba paraneoplastyczna
Paraneoplastyczne choroby okulistyczne
Paraneoplastyczna choroba okulistyczna
Choroby paranowotworowe oka
Choroby paraneoplastyczne oka
Zespoły paranowotworowe oka
Zespoły paraneoplastyczne oka
Choroba paranowotworowa oka
Choroba paraneoplastyczna oka
Zespół paranowotworowy oka
Zespół paraneoplastyczny oka

Uwagi do tłumaczenia

Liczba wariantów (3)

Hemorrhoidectomy

Hemorrhoidectomies

Hemoroidektomia

Wycięcie hemoroidów

Wycięcie żylaków odbytu

Wycięcie guzków krwawniczych

Usunięcie hemoroidów

Usunięcie żylaków odbytu

Usunięcie guzków krwawniczych

Leczenie operacyjne hemoroidów

Leczenie operacyjne żylaków odbytu

Leczenie operacyjne guzków krwawniczych

Uwagi do tłumaczenia

Liczba wariantów (4)

Guanidinoacetate N-Methyltransferase

N-Methyltransferase, Guanidinoacetate

Guanidinoacetate Methyltransferase

Methyltransferase, Guanidinoacetate

Methionine-Guanidinoacetic Transmethylase

Methionine Guanidinoacetic Transmethylase

Transmethylase, Methionine-Guanidinoacetic

Guanidinoacetate Transmethylase

Transmethylase, Guanidinoacetate

Guanidinoacetate Methyltransferase

Methyltransferase, Guanidinoacetate

GA Methyltransferase

Methyltransferase, GA

Guanidinoacetate Methyltransferase

Methyltransferase, Guanidinoacetate

N-metylotransferaza guanidynooctanowa

Metylotransferaza guanidynooctanowa

Transmetylaza metionina-guanidynooctanowa

Transmetylaza guanidynooctanowa

Metylotransferaza glikocyjaminowa

N-metylotransferaza acetyloguanidynowa

Metylotransferaza acetyloguanidynowa

Transmetylaza acetyloguanidynowa

Metylotransferaza guanidynooctanowa

Uwagi do tłumaczenia

Liczba wariantów (5)

Conversion to Open Surgery

Conversion to an Open Procedure

Conversion to an Open Surgical Procedure

Konwersja śródoperacyjna z metody laparoskopowej na klasyczną

Konwersja śródoperacyjna z techniki laparoskopowej na otwartą
Zmiana postępowania chirurgicznego laparoskopowego na

klasyczne

Konwersja procedury laparoskopowej na tradycyjny zabieg chirurgiczny

Konwersja do tradycyjnego zabiegu chirurgicznego

Konwersja do metody otwartej

Konwersja do zabiegu klasycznego

Konwersja zabiegu laparoskopowego na metodę klasyczną

Konwersja na operację otwartą

Konwersja do metody otwartej

Konwersja do zabiegu otwartego

Uwagi do tłumaczenia

Użycie skrótów

Skrót	Hasło po angielsku	Hasło po polsku
MCAD	Mast Cells Activation Disease	Zaburzenia aktywacji komórek tucznych
MCAD	Multivessel Coronary Artery Disease	Wielonaczyniowa choroba wieńcowa
MCAD	Medium Chain acyl-CoA Dehydrogenase	Dehydrogenaza acylo-CoA średniołańcuchowych kwasów tłuszczowych
MCAs	Middle Cerebral Arteries	Tętnice środkowe mózgu
MCAS	Mast Cell Activation Syndrome	Zespół aktywacji komórek tucznych
MCAS	Multnomah Community Ability Scale	Skala oceny zdrowia psychicznego

Uwagi do tłumaczenia

Błędy

Wersja angielska	Wersja polska błędna	Wersja polska prawidłowa
Protein Tyrosine Phosphatases	Fosfataza białkowo-tyrozynowa	Białkowa fosfataza tyrozynowa
Glycogen-Synthase-D Phosphatase	Fosfataza syntezy glikogenu	Fosfataza syntazy glikogenowej D
Glucan phosphorylase	Fosforylaza glikogenu	Fosforylaza glukanowa
Counterimmunoelectrophoresis	Immunoelktroforeza licznikowa	Immunoelktroforeza przeciwbieżna, przeciwprądowa
Myeloperoxidase	Peroksydaza mielinowa	Mieloperoksydaza
Malate dehydrogenase	Dehydrogenaza jabłczana	Dehydrogenaza jabłczanowa
Receptor Protein-Tyrosine Kinases	Receptor kinaz białkowo-tyrozynowych	Kinazy białkowe tyrozynowe receptorowe
Protein-Serine-Threonine Kinases	Kinazy białkowo-serynowo-treoninowe	Kinazy białkowe serynowo-treoninowe
Leprosy, Borderline	Przypadki z pogranicza trądu	Trąd graniczny Postać pośrednia trądu
Tuberculosis, Multidrug-Resistant	Oporność na leki przeciwprątkowe	Gruźlica wielolekooporna

Uwagi do tłumaczenia

Błędy

Wersja angielska	Wersja polska błędna	Wersja polska prawidłowa
Meningitis, Haemophilus	Zapalenie opon hemofilne	Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych wywołane przez bakterie z rodzaju Haemophilus
Mycobacterium avium Complex	Kompleks grzybobakterii ptasich	Mycobacterium avium complex
Yersinia infections	Zakażenie pałeczką dżumy	Jersiniozy
Mycobacterium scrofulaceum	Grzybobakterie gruźlicy węzłów chłonnych	Mycobacterium scrofulaceum Prątek żółtawy
Lyme Disease	Choroba Lyme	Choroba z Lyme
Health Plans		
Health System Plans	Systemy planowania zdrowia	Systemy w zakresie planowania ochrony zdrowia
State Health Plans	Plany zdrowotne państwowe	Programy dotyczące planowania ochrony zdrowia
Prepaid Health Plans		Opieka zdrowotna abonamentowa

Korzystanie nawet z najbardziej wiarygodnych źródeł wiedzy nie zwalnia nas z samodzielnego myślenia

Dziękuję za uwagę